

Visualisatievoorkeuren in het risicopreferentieonderzoek: vijf inzichten uit kwalitatieve interviews

“De manier waarop pensioenrisico’s worden gevisualiseerd beïnvloedt hoe deelnemers keuzes maken, begrijpen en waarderen binnen het risicopreferentieonderzoek”

Bas van Seumeren (APG Research & Analytics), Evert Webers (APG Research)

Wat is onderzocht in het paper?

Dit paper onderzoekt hoe deelnemers verschillende visualisaties ervaren binnen het risicopreferentieonderzoek (RPO), dat pensioenuitvoerders verplicht moeten uitvoeren onder de Wet toekomst pensioenen. In een kwalitatieve studie zijn dertien deelnemers geïnterviewd terwijl zij drie visualisatievormen gebruikten: een drie scenario staafdiagram, een pensioen builder en een waaivisualisatie. Voor de waaivisualisatie is ook gebruikgemaakt van experience sampling, waarbij deelnemers voorafgaand aan hun keuze twintig semiwillekeurige pensioenuitkomsten afzonderlijk te zien kregen. Alle deelnemers beoordeelden alle visualisaties en kozen een risicoprofiel uit negen opties. Tijdens de semigestructureerde interviews werden deelnemers gevraagd hardop te denken, zodat hun interpretaties en overwegingen inzichtelijk werden. Het onderzoek verkent de mogelijkheden om het RPO verder te verbeteren, met specifieke aandacht voor de rol van visualisaties. Het paper gaat niet in op het meten van verschillen in risicobereidheid tussen visualisaties.

Wat zijn de belangrijkste bevindingen?

De interviews laten zien dat voorkeuren voor visualisaties sterk verschillen tussen deelnemers; geen enkele visualisatie wordt door iedereen als beste ervaren. Begeleidende teksten worden vaak slechts beperkt gelezen, waardoor onduidelijke visualisaties tot verwarring leiden. Het gelijktijdig aanbieden van negen risicoprofielen wordt door sommige deelnemers als overweldigend ervaren en bemoeilijkt het keuzeprocess. Jongere deelnemers vinden het RPO lastiger in te vullen doordat zij moeite hebben om hun toekomstige behoeften en lange termijnuitkomsten te duiden. De toegepaste vorm van experience sampling blijkt voor de meeste deelnemers niet intuïtief en lijkt niet bij te dragen aan het keuzeprocess.

Wat zijn de implicaties?

- Pensioenuitvoerders doen er goed aan rekening te houden met uiteenlopende voorkeuren voor verschillende visualisaties en waar mogelijk visualisaties af te stemmen op verschillende groepen deelnemers.
- Visualisaties moeten zoveel mogelijk zelfstandig begrijpelijk zijn, omdat toelichtende teksten vaak niet volledig worden gelezen.
- Het beperken of anders aanbieden van keuzemogelijkheden kan het invullen van het RPO vergemakkelijken.
- Voor toepassing van experience sampling binnen het RPO is aanvullend onderzoek nodig naar vormgeving en gebruiksvriendelijkheid.

Meer weten? Lees het paper:

Visualisatievoorkeuren in het risicopreferentieonderzoek: vijf inzichten uit kwalitatieve interviews.